

A délerdélyi magyarság helyzete

Az Erdélyi Párt állandó figyelemmel kísérte Délerdélyben élő magyar testvéreink sorsát és úgy parlamenti, mint parlamenten kívüli munkássága során szóvátette azokat a sérelmeiket, amelyek a román kormányzat részéről a délerdélyi magyarságot érték.

Tiltakozás az aranyosszéki események miatt

Albrecht Dezső országgyűlési képviselő, az Erdélyi Párt ügyvezető alelnöke 1942 június 17-én az ú. n. kifelhatalmazási vitában tartott beszéde bevezetőjében ünnepélyesen tiltakozott a délerdélyi magyarságot ért atrocitások miatt. Szóvátette, hogy a délerdélyi magyarság számos tekintélyes vezetőjét le-tartóztatták és minden jogalap nélkül súlyosan elítélték. Ismertette, hogy Tordán és Aranyosszék színmagyar községeiben a magyar gazdákat június első napjaiban szekereikkel együtt összegyűjtötték és szekereik felhasználásával fegyveres román alakulatok házról házra járva minden magyar család összes élelmiszerkészletét elrekvirálták. Az intézkedés egységes volt Tordán, Aranyosszék színmagyar falvaiban és a Tordától keletre és északra eső magyar községekben, sőt közvetlen a magyar határ mellett, a Kolozsvártól tíz kilométernyire fekvő magyar Györgyfalva községben is. Hasonló értesülések érkeztek a többi délerdélyi magyarlakta területekről is.

Albrecht Dezső bejelentette, hogy az erdélyi magyarság türelmének végső határáig jutott. Ünnepélyes tiltakozását fejezte ki a délerdélyi magyarságot ért atrocitások miatt és hangoztatta, hogy a magyarság nem bosszúálló, nem türelmetlen, sőt megértő, de a románoknak végre tudomásul kell venniük, hogy vége annak az időnek, amikor büntetlenül tapostak rajtunk.

Az Erdélyi Párt parlamenti nyilatkozata a délerdélyi kérdésben

A *külügyi tárca* vitájában, 1942 november 21-én *Árvay Árpád* országgyűlési képviselő az Erdélyi Párt nevében bejelentette, hogy a délerdélyi magyarság helyzete ebben a pillá-

natban külpolitikai kérdés, annak ellenére, hogy az elszakított délerdélyi magyarságot saját nemzettestünk valóságos tagjának tekintjük továbbra is. A határon túlról érkező riasztó hírek az Erdélyi Párt kötelességévé teszik, hogy a délerdélyi kérdésben hitvallásszerű felfogásának nyilatkozatban adjon kifejezést. Árvay Árpád az Erdélyi Párt megbízásából az alábbiakban ismertette a párt álláspontját:

– A felszabadult keleti és erdélyi részek magyarsága, melyet az 1940 évi augusztus 30-án elhangzott bécsi döntőbíróági ítélet után továbbra is román főhatalom alatt maradt délerdélyi magyarsághoz természetes fizikai és lelki közelség fűz, a magyar népcsalád eme elszakítottan élő testvértagjainak sorsát és életét állandó és az események folytán fokozódó figyelemmel kíséri. Mély aggodalommal látjuk, hogy a délerdélyi magyar népcsoport helyzete semmivel sem javult annak ellenére sem, hogy a román hadsereg ma a magyar honvéddel, német és olasz szövetségeseink oldalán egy vonalban harcol Európa és benne népeink szebb és jobb jövőjéért. Aggodalmunk egyre jobban növekszik annak láttán, hogy délerdélyi véreink sorában a közös, nagy európai erőfeszítés idején is mindinkább súlyosbodó romlás tapasztalható. Meg kell állapítanunk, hogy a magyar nép és a magyar kormány e szomorú jelenség ellenére is higgadt bölcsességgel, példás önmegtartóztatással és fegyvelemmel viselkedik és még szembeszökőbb kihívások esetében sem ragadhatja magát olyan lépésre, vagy magatartásra, amely a közös küzdelem jó kimenetele érdekében okvetlenül fenntartandónak vélt fegyvertársi viszony légkörét akár pillanatnyilag is megzavarhatná. Ez, úgy véljük, nem gyöngeségünket, hanem önön nemzeti erőnk és igazságunk feltétlen tudatát és ismeretét jelenti. Hinni akarjuk, hogy ebben magatartásunkat mindenki más is az erkölcsi erő és történelmi tudat megnyilvánulásának látja. (*Úgy van! Úgy van! Taps a középén.*)

Ugyanekkor azonban éppen magasabb külpolitikai szempontokból kötelességünknek tartjuk, hogy a leghatározottabban tiltakozzunk minden olyan kísérlet vagy kilengés ellen, amely a másik oldalról jönne és emberi türelmünk egyébként is megfeszített ellenállását próbára tenné. (*Úgy van! Úgy van! a középén.*) Férfias nyíltsággal valljuk, hogy délerdélyi magyar testvéreink sorsát saját sorsunknak tekintjük és annak megjobbulásáért minden áldozatra mindenkor készen vagyunk. (*Úgy van! Úgy van! Taps.*) Tiltakozó és tilalmazó szavunkat emeljük fel minden jogesorbítás, életszűkítés vagy más megbántás ellen, amely Délerdély magyarsága ellen irányul és elvárjuk, hogy a magyar nemzet és kormányának nemeslelkű magatartása hasonlóval találkozzék azok részéről is, akikre a példás állampolgári életet élni akaró délerdélyi magyarság

sorsa a történelmi fordulatok folytán bizatott. Tudjuk, hogy kormányzatunk is a legtisztább atyai érzésekkel viseltetik a jelenlegi határainkon kívül élő magyarság iránt. Mégis a már hivatkozott fizikai és lelki közelség jogán felhívjuk a mélyen t. magyar királyi kormány figyelmét, hogy délerdélyi véreink mindennemű jogának, életlehetőségeinek és természetes népi fejlődésének biztosítása érdekében a rendelkezésre álló eszközökkel erejétől telhetőleg mindent megtegyen. Ünnepelesen kijelentjük, hogy magyar hazánknak és kormányunknak ebben a tekintetben a visszatért területek minden magyarja a legmesszebbmenő áldozathozatalra bármikor készen áll.

Árvay Árpád befejezésül hangoztatta, hogy az Erdélyi Párt ezzel a parlamenti nyilatkozattal egyrészt álláspontját akarja leszögezni, de ugyanakkor erőt is akar adni a kormánynak ahhoz, hogy bármely, általa szükségesnek vélt intézkedést a nemzet teljes helyeslése mellett tehessen meg.

Interpelláció a bánffyhunyadi események ügyében

Dr. Mikó Imre országgyűlési képviselő 1942 november 25-én a Bánffyhunyadi mellett történt román–magyar határincidensre vonatkozóan terjesztett elő interpellációt. Tekintettel azonban arra, hogy ebben a kérdésben a külügyi bizottság ülésén választ kapott a külügyminisztertől, elállott az interpelláció elmondásától.